

ЖАМБЫЛ ЖАБАЕВ

Сабақтың мақсаты

Жамбыл шығармашылығын терең зерттеп оқу.
Жамбыл менің шын атым,
Халқым менің шын атым!-деп жырлап өткен
ұлы жырау шығармашылығы туралы оқығандарын
ортаға салып талдауға үйрету.
Өткен ғасырға үңілдіру.
Оқушылардың Жамбыл өмірі мен поэзиясы
туралы ұғымын кеңейту.
Көркем дүниеге құрметпен қарау арқылы
дамытуға ойландыру.
Жамбыл шығармашылығы арқылы оқушыларды
атамекенді сүйуге, ардақтауға тәрбиелеу.

Ленинградтық өренім.

Ленинградтық өренім!

Ленинградтық өренім!
Мақтанышым сен едің!
Нева өзенін сүйкімді
Бұлағымдай көремін.
Көпіріне қарасам,
Көмкерген су көлемін,
Өркеш-өркеш жарасқан
Шоқылардай дер едім.
Сапырылған көк теңіз
Шомылдырып кемерін!
Шамы күндей жайнаған,
Аспанға үйлер бойлаған.
Арқа тұтып алыста,
Айбыным деп ойлағам!

Жасағам жоқ өмірді
Жау соққанын көргелі

Төккенім жоқ терімді,
Шер қылғалы кеудені.
Жасалған жоқ салтанат
Жаудың болуға ермегі,
Жауда қалып Ленинград,
Жаралғам жоқ көнгелі!-
Жасағамын өмірді
Жау біткенді жеңгелі;
Саудыратып сүйегін,
Топыраққа көмгелі.
Судай тасып ел кегі.
Жолды кернеп қол кетті
Сендерге дем бергелі,
Нева алабын қорғандар,
Ленинградтың ерлері,
Ұрпаққа үлгі болыңдар,
Заманымның өрнегі

Өлеңнің жасау тарихы

1941-1945 жылдар біздің Отанымыз үшін ең ауыр жылдар болды. Гитлер бастаған неміс басқыншылары соғыс жарияламай жерімізге енді. Нева жағасындағы Ленинград қаласы 900 күн қоршауда қалды. Халқымыз үшін бұл күндер – зұлмат күндер болды. Осы қайғылы жағдайға байланысты Жамбыл өзінің “Ленинградтық өренім” атты өлеңін арнады.

Глоссарий:

- қоршау – блокада, осада;*
- Зұлмат – трагедия, бедствие;*
- Арнады – посвятил.*

Топтарда жұмыс істеу:

I | топ

II | топ

III | топ

1 топтың сұрақтары

1. Өлеңнің авторы.
2. Өлеңнің тақырыбы.
3. Жанр түрі.

2 топтың сұрақтары

1. Өлеңнің негізгі идеясы.
2. Өлеңде неше шумақ бар?
3. Өлеңде неше тармақ бар?

3 топтың сұрақтары

1. Өлеңдегі бунақ саны қанша?
2. Өлеңде эпитеттерді табыңдар.
3. Теңеудің мысалын келтіріңдер.

“Ленинградтық өренім” өлеңнің сатылай кешенді талдау сызбасы:

- Авторы – Жамбыл Жабаев.
- Тақырып – халықаралық достығы, Отанды сүйспеншілік.
- Жанр түрі – поэзия (өлең).
- Идеясы – автор тақырып арқылы өзінің сезімін, көзқарасын бейнелейді. Жауға – соққы беру, ленинградтық тұрғындарының ерлігін жырлау.
- 2 шумақ.
- 33 тармақ.
- 1 бунақ.
- Әдеби теориялық ұғымдар:эпитеттер – көк, сүйкімді, заманымның өрнегі. Теңеу – бұлағымдай, өркеш-өркеш жарасқан, шоқылардай, судай.
- Өлеңнің тәрбиелік мәні: бәр халықтар достасып, бірге жауға қарсы шығып, Отанымызды сүйіп, мақтаныш етіп, Елімізді құрметтеп, бірлік пен ынтымаққа ұмтылу.

зді
к
жұ
мы

□

- Өрен – жасөспірім ұрпақ, жеткіншек.
- Көмкерген – жиектеген.
- Айбын – қаһарлы, сұсты, зәрлі.
- жау – дұшпан, шапқыншы.
- Шер – қайғы-қасірет, уайым.

Мәтінді оқып, берілген мәліметтерді қолданып, хронологиялық кесте жасау.

Жамбыл Жабаев (1846-1945) көрнекті қазақ ақын- импровизаторы. Жамбыл Жабаев 1846 жылдың 28 ақпанында қазіргі Алматы облысының Жамбыл ауданында дүниеге келген. Ол қазақ даласында танымал болды. Атақты оған қырғыз батыр эпосы «Манас» шығармасының үзіндісі мен шығыс поэмалары «Шахнамэ» және «Мың бір түн» әкелді.

Октябрь кезеңіне дейін Жамбылдың айтыстары мен өлеңдері сақталмады, ұрпақтан ұрпаққа ауызша беріліп отырған. Олардың кейбір бөліктері ғана қалған. Олардың ішіндегі аса танымалдары: «Менің әкеме», «Шабданға», «Шалтабайға», «Қалиге» т.б.

1916 жылғы ұлт- азаттық көтеріліс кезінде Жамбыл халықпен бірге болып, көтеріліске белсенді қатысады. Ақын өз өлеңдерімен көтеріліске қатысушыларды патша режиміне қарсы тұруға шақырды. Осы жылдары Жамбыл «Зілді бұйрық», «Патша әмірі таралды» атты өлең-жырларын шығарды.

Жамбыл 1917 жылғы қазан төңкерісінен куәгері болып, қазақ халқы өмірінің барлық жағынан жаңаруын өз көзімен көрді.

1919 жылы Жамбыл Жетісу ақындарының слётына қатысты. 1934 жылы Жамбыл халық өнерпаздарының I республикалық съездіне қатысып, нағыз халық ақыны екендігін дәлелдейді. 1936 жылы Мәскеуде қазақ өнерінің онкүндігі өткізілді.

1938 жылы Жамбыл шығармашылығының 75 жылдығына орай оған құттықтауларды сол кездегі танымал жазушылар мен Р.Роллан, К.Причард, М.Шолохов жіберді.

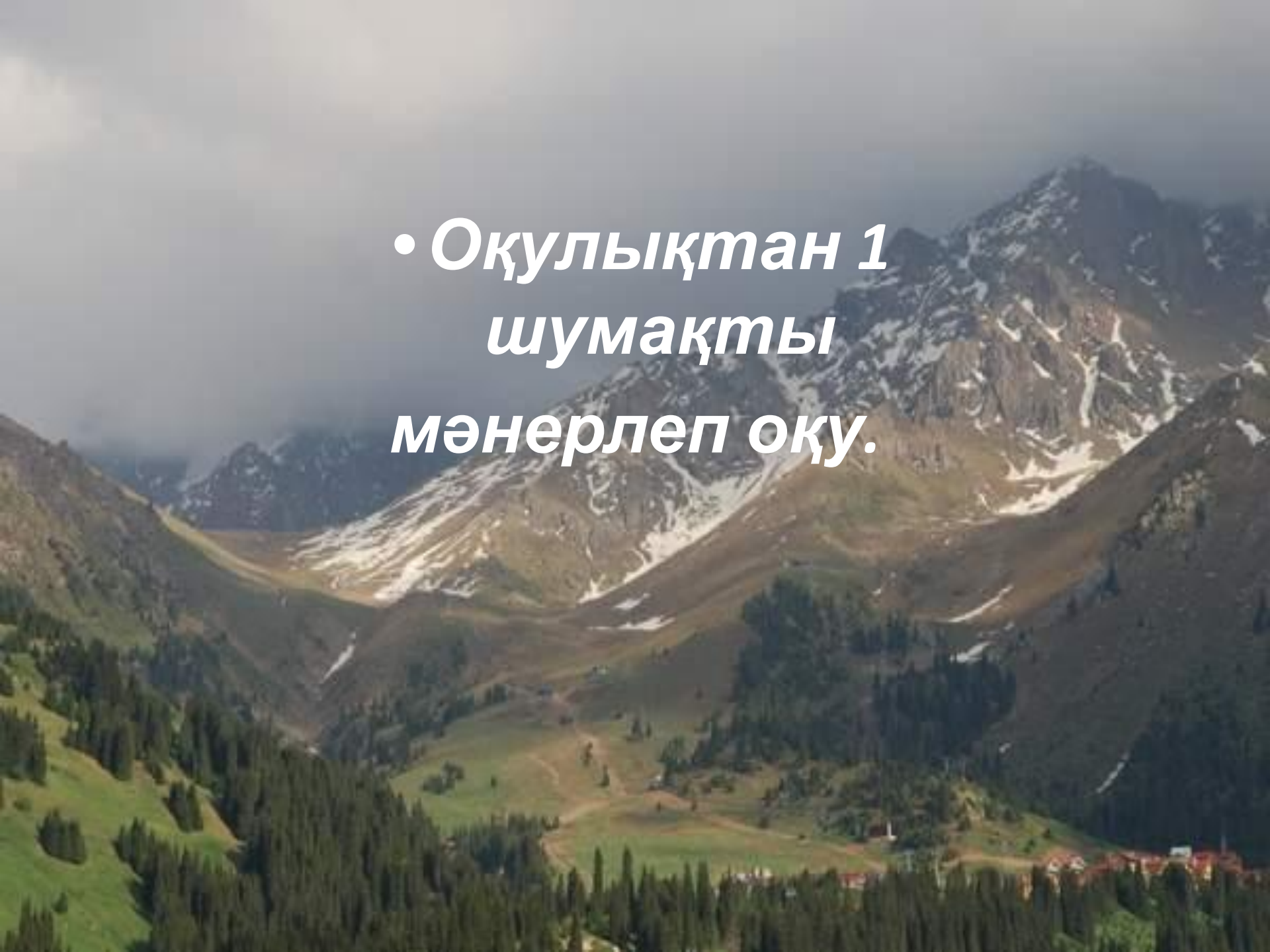
Ұлы Отан соғыс жылдары кезінде шығарылған «Мәскеу» және тағы да басқа өлеңдері жеңіске жетуге көп үлес қосты. Соғыс жылдарында Жамбыл жалынды, өткір өлеңдерімен халқымызды бейбіт елімізге тұтқиылдан тиген жаудан кек алуға жігерлендірді.

Өмірдің соңғы жылдарында жиі науқастанған Жамбыл 100 жасқа аяқ басқанда, 1945 жылы 22-маусымда қайтыс болды.

Жамбыл Жабаев өлеңдері қазақ поэзиясының дамуына көп үлес қосқан.

Хронологиялық кесте

№	жылдар	оқиғалар	өлеңдері
1.	1846	Жамбыл дүниеге келді.	
2.	1916	Жамбыл көтеріліске қатысады.	“Зілді бұйрық”, “Патша әмірі таралды”.
3.	1917	Қазан төңкерісінің куәгері болды	“Менің әкеме”, “Шабданға”, “Шалтабайға”, “Қалиге”
4.	1919	Жетісу ақындарының слетына қатысты	
5.	1934	1 Республикалық слетіне қатысты	
6.	1936	Мәскеуде қазақ өнерінің онкүндігі өткізілді	“Мәскеу”
7.	1938	Ромен Роллан мен М. Шолохов 75 жылдығымен құттықтады	
8.	1945	Қайтыс болды	

• *Оқулықтан 1
шумақты
мәнерлеп оқу.*

Сұрақ-жауап

- Жамбыл қай жылы туған?
- Өлең қай кезде жазылған?
- Қандай Жамбылдың өлеңдерін білесіңдер?
- Жамбыл Жабаеттың өлеңдері қазақ поэзиясының дамуына қандай үлес қосқан?
- Сабақта қандай жаңа сөздерді білдіңдер?
- Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев Жамбыл туралы не деді?

Не білдім?

Не білгім
келеді?

Не білемін?

Рефлексия

Жамбыл Жабаев –
100 жасаған ақын

**Күз жасаған жүркетен,
Кырларымды төгейін.
Өктемнің күніндей,
Қауды жеңіп, күлімдеп,
Селгеніңді көрейін!
Саһарманым, күнім деп,
Беттеріңнен өбейін!...**

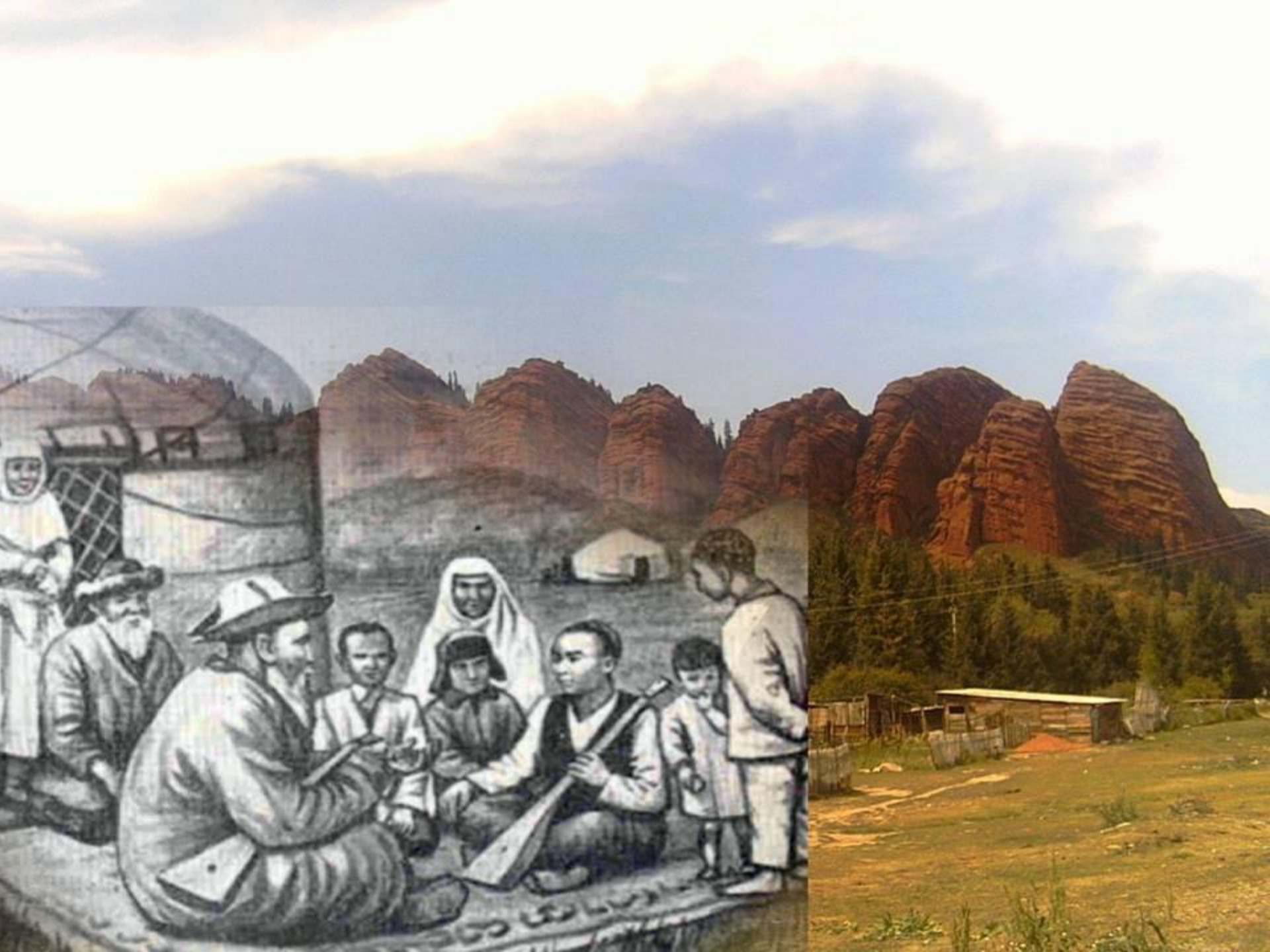
Ж.Жабаев

**Қақаған қар аралас соғып боран,
Ел үркей, көк найзалы жау торыған.
Байғара, Жамбыл, Ханда мен туыппын,
Жамбыл деп қойылыпты атым содан.**

Жамбыл

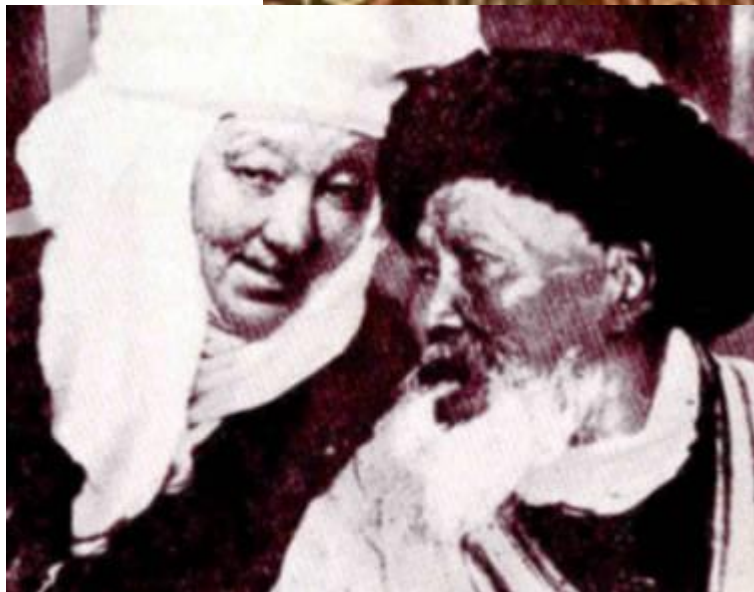
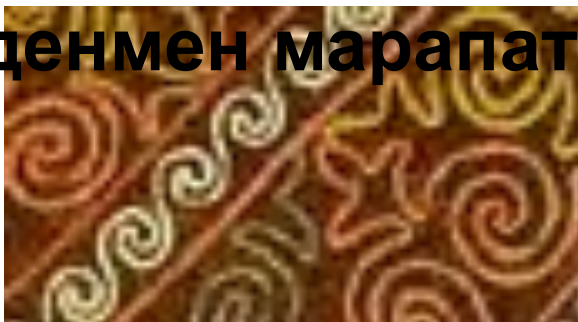

**Жамбыл қырғыз
ақындарының ортасында**

**Жамбыл мен Күләш
Бәйсейітова**

**М.Калинин Жамбылды
орденмен марапаттауда**

**Жамбыл және
Дина Нұрпейісова**

**Жамбыл және жазушы В.
Ивановпен әңгімелесуде**

**Жамбыл мен Ғабит
Мүсірепов**

**Жамбыл
халық
ақындарыны
ң ортасында**

**Шәкірті Кенен
Әзірбаев**

Жамбыл театры

«Егер біз Жамбыл даналығын тәу етіп, ұлылығын ұлағат тұтып жатсақ, оның басты себебі Жамбыл арманының адамзаттық арман аңсарымен ұласып жатқандығында. Сондықтан да қазақтың Жамбылына адамзаттың Жамбылы ретінде құрмет көрсетіп, өлмес рухының алдында басымызды иеміз»

